

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

1. část

Organizace	Termín realizace	Realizátor
<p>ZŠ Ostrava-Poruba, Dětská 915</p> <p>Adresa: Dětská 915/2, Poruba 70800 Ostrava</p>	<p>11. 2019 - 2. 2020</p>	<p>Rizika internetu a komunikačních technologií, z.s.</p>

Obsah

ÚVOD	4
1) ZÁKLADNÍ INFORMACE	5
1. Celkový počet a pohlaví účastníků	5
2. Rozdělení mezi ročníky	5
3. Kolik času denně věnuješ aktivitám na mobilu, PC? (chatování, hraní her, sledování videí, sociální sítě atd.).....	6
4. Čemu věnuješ nejvíce času?	7
2) ČERPÁNÍ INFORMACÍ A TVŮJ POHLED NA RIZIKA	9
5. Odkud se dozvídáš nejvíce informací o bezpečném používání internetu a sociálních	9
6. Účastnil/a ses v minulosti školení na rizika internetu? (kyberšikana, sociální sítě, závislost na mobilu atd.).....	10
7. Internet je skvělá technologie, ale přináší i určitá rizika. Myslíš si, že se můžeš stát obětí i ty, naletět podvodníkům, manipulátorům atd.?	11
8. Jak moc si myslíš, že jsi na internetu v ohrožení?.....	11
9. Jaká pravidla při pobytu ve virtuálním světě dodržuješ?	12
3) KYBERŠIKANA	12
10. Co si představuješ pod pojmem kyberšikana?	12
11. Znáš nějakou konkrétní formu kyberšikany? Někáký příklad z tvého okolí? ...	13
12. Setkal/a ses na škole s projevy kyberšikany? Ať už z pozice oběti, agresora, svědka.	14
13. Jak bys reagoval, kdyby tě někdo začal kyberšikanovat (např. opakovaně zasílané urážlivé SMS, vytvoření skupiny na FB, zesměšňování spolužáky)?.....	14
14. Co bys dělal/a, kdyby tě někdo anonymní na internetu vydíral něčím, co nechceš, aby ostatní viděli, věděli?.....	15
15. Znáš organizaci, které by ses mohl/a anonymně svěřit se svými problémy? Napiš její název.	15
4) SOCIÁLNÍ SÍTĚ	16
16. Jakou sociální síť používáš?.....	16
17. Jaká pravidla při používání sociálních sítí používáš?.....	17
18. Komunikuješ na sociálních sítích s cizími uživateli, které neznáš z reálného života?	17

19. Ověřuješ si identitu lidí, které si přidáváš mezi své "přátele" na sociálních sítích.....	18
20. Jakým způsobem si identitu ověřuješ?.....	19
21. Šel jsi na schůzku s někým, s kým ses seznámil ve virtuálním světě a přitom sis neověřil jejich identitu?.....	20
5) DALŠÍ RIZIKA INTERNETU	21
22. Vysvětlení pojmů netolismus, kybergrooming, sexting, hoax	21
6) SHRNUŤÍ A ZÁVĚR	22

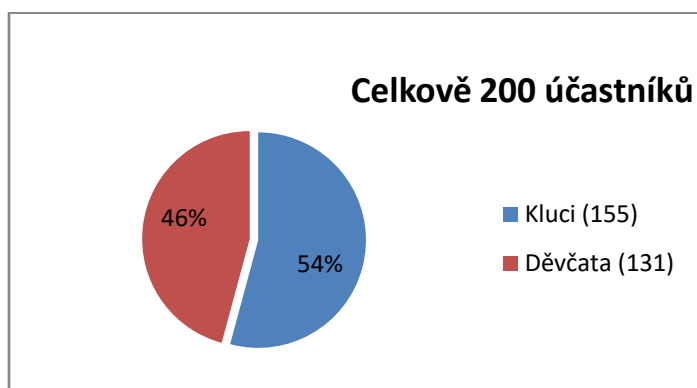
ÚVOD

Dotazníkové šetření probíhalo v organizaci ZŠ Ostrava-Poruba, v období od listopadu 2019 do února 2020, kdy se jej účastnili žáci a žákyně od 5. do 9. ročníku v celkovém počtu 286 dotazovaných. Dotazník je realizován v rámci grantového projektu 02 Chytrá škola a jeho záměrem bylo zjistit, jaké zkušenosti mají dotazovaní s moderními technologiemi a jaké představy mají o jejich rizicích. Dotazník byl anonymní a základní identifikace se týkala jen pohlaví a ročníku tak, abychom mohli případně lépe vyhodnotit jednotlivá rizika dle věku. Dotazník je rozdělen do čtyř základních sekcí: 1) Základní informace, 2) Kyberšikana, 3) Sociální sítě, 4) Další rizika. Dotazník vytvořila organizace Rizika internetu a komunikačních technologií, z.s. (www.nebudobet.cz).

1) ZÁKLADNÍ INFORMACE

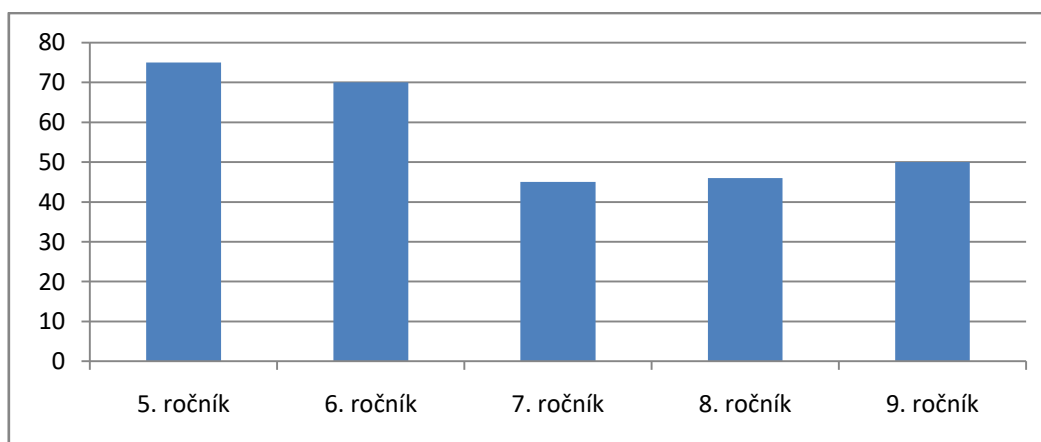
Oddíl Základní informace obsahují především údaje o skladbě účastníků, jejich rozdělení mezi školní ročníky, pohlaví. Přidruženými otázkami bylo zjišťování základních nejoblíbenějších činností a doba strávená využíváním moderních technologií.

1. Celkový počet a pohlaví účastníků

Celkově se dotazníku účastnilo 155 chlapců ku 131 děvčatům, přičemž bylo celkově do dotazníkového šetření zahrnuto 286 účastníků. Zastoupení chlapců je oproti děvčatům o něco vyšší, celkově se jedná o převahu 24 kluků, nicméně vzhledem k celkovému počtu nemá tento rozdíl 8 % významný efekt na celková data.

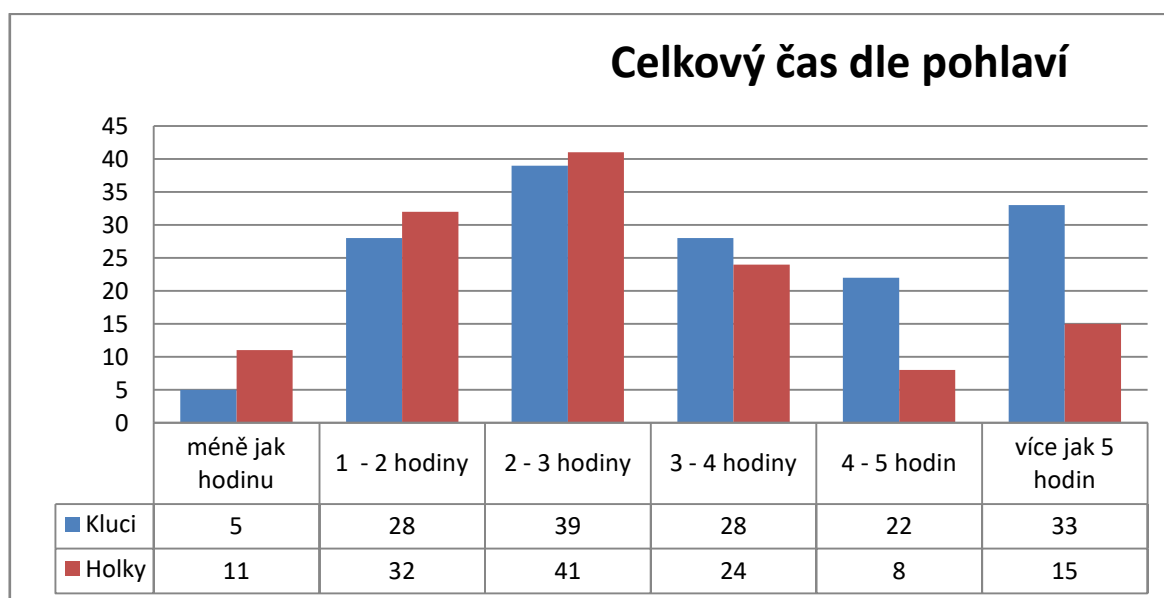
2. Rozdělení mezi ročníky

Rozdělení mezi ročníky zaznamenalo značný rozdíl mezi 5. a 6. ročníkem a zbývajícími ročníky, kdy činil rozdíl i 30 žáků mezi 5. a 7. ročníkem.

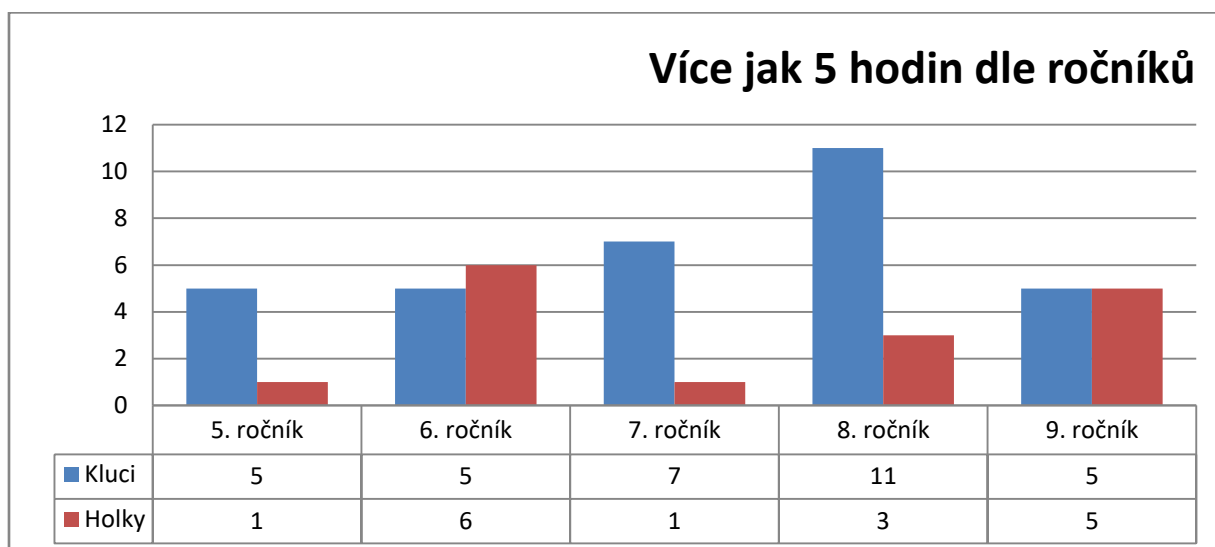
Celkový průměr činí 57 žáků na jeden ročník. Počty v jednotlivých ročnících byly 5. ročník (75), 6. ročník (70), 7. ročník (45), 8. ročník (46), 9. ročník (50).

3. Kolik času denně věnuješ aktivitám na mobilu, PC? (chatování, hraní her, sledování videí, sociální sítě atd.)

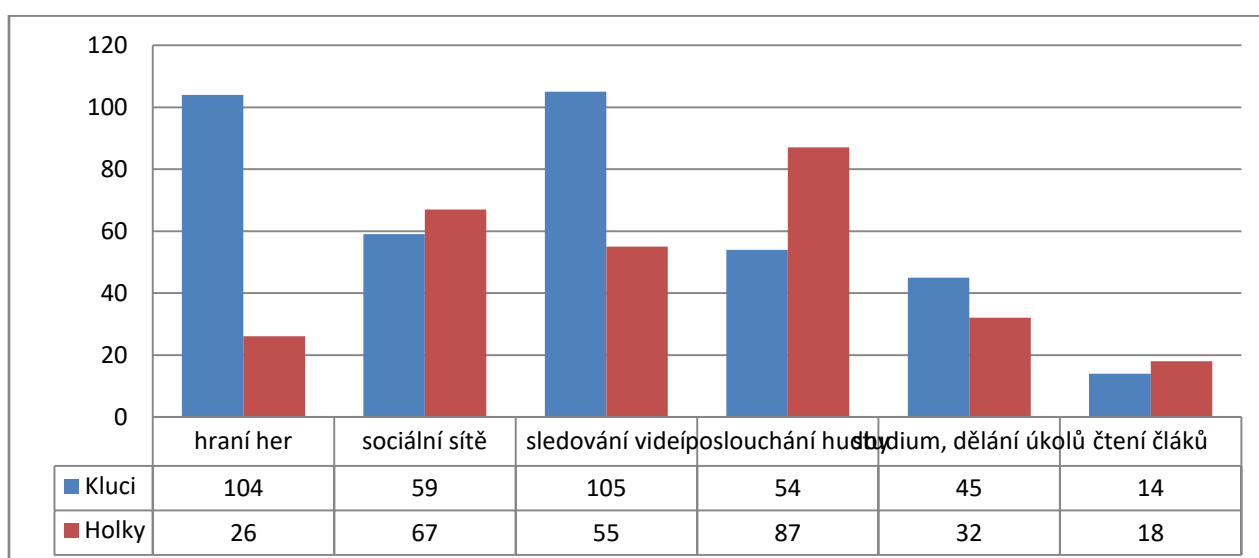
Z grafu vyplývá, že přestože v hned prvním časovém údaji méně jak hodinu se pohlaví liší dvojnásobně (holky 11, kluci 5), pak v následujících svůj čas v online prostoru víceméně kopírují. Méně jak hodinu z celkového vzorku tráví aktivitami na mobilu a PC jen necelých 5,5 % žáků. V hodnotách 1 až 4 hodiny je poměr kluků (95) a holek (97) téměř vyrovnaný. **Nejvyšší hodnotu zaznamenal časový údaj 2 - 3 hodiny (80 dotázaných, 28 % z celkového vzorku)**, nicméně druhý nejvyšší 1 - 2 hodiny měl jen o 20 dotázaných méně (21 %). Následující časové údaje vykazovaly zvyšující tendenci v převaze kluků nad dívkami, jestliže u 3 - 4 hodin se jednalo jen o 4 kluky, tak u 4 - 5 hodin byl rozdíl 14 kluků a nejmarkantnější diference 18 kluků zaznamenal poslední nejvyšší údaj. **Celkově lze z grafu vyčíst, že chlapci tráví na mobilu a PC průměrně daleko více času než dívky.**

Z podrobnějšího grafu více jak 5 hodin dle ročníku můžeme vyčíst, že nejvíce času tráví ve virtuálním světě kluci z 8. ročníku (11), přičemž zrovna v tomto ročníku je patrný také největší rozdíl mezi pohlavími.

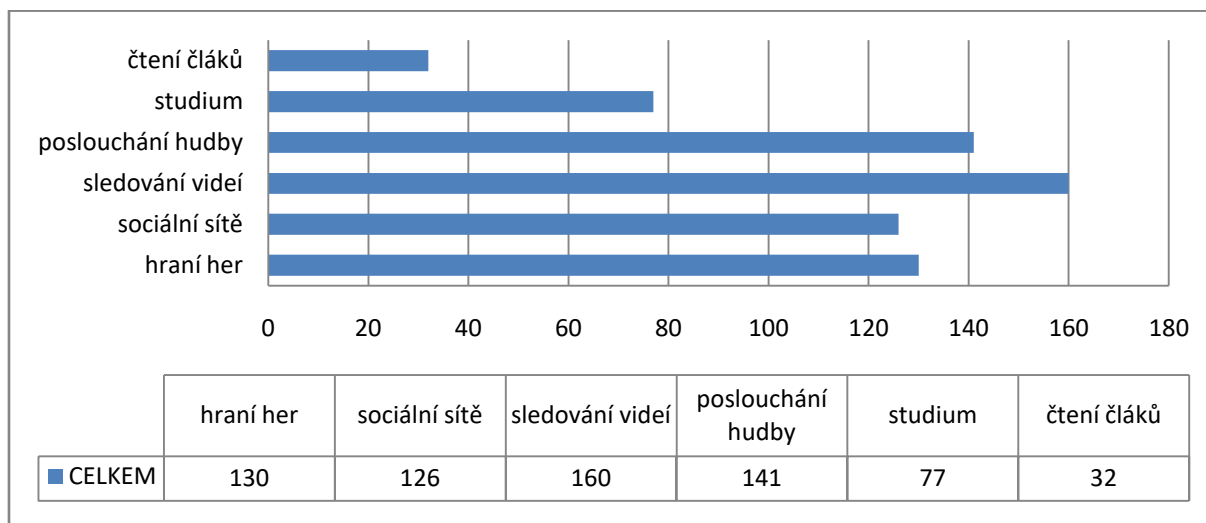

4. Čemu věnuješ nejvíce času?

Souhrnný přehled nám zjednodušuje představu o nejčastějších činnostech dětí na internetu, kdy **nejvíce času věnují sledování videí**, přičemž tuto činnost uvedlo dvakrát více chlapců než děvčat. Druhou nejčastěji zmiňovanou aktivitou je **poslouchání hudby**, v čemž naopak dominují děvčata. Celkem vyrovnaná situace je u **sociálních sítí**, které se umístili v oblíbených činnostech na třetím místě hned za **hraním her**.

Souhrnný přehled

K bohubilým činnostem patřilo studium a čtení článků, přesto se čtení článků věnovala nejmenší část kluků (14) a u děvčat (18). Studium dopadlo jako druhá nejméně častá aktivita, přičemž se jí věnuje více kluků (45), než dívek (32). **Největší rozdíl zaznamenalo tedy hraní her, kterému se věnovalo 67 % kluků, ku 20 % dívek.**

Zajímavost

U 4. otázky bylo možno doplnit další možné činnosti v otevřené odpovědi, u nichž se objevovalo velice zřídka po jedné odpovědi: *programuji, dopisování s rodiči, sleduji TV, seriály, filmy, kreslím, čtení knih, Wattpad, hraju fortnite, roblox, prezentace, animace, ale také věnuji se psovi, nebo chodím na basket, hokej.*

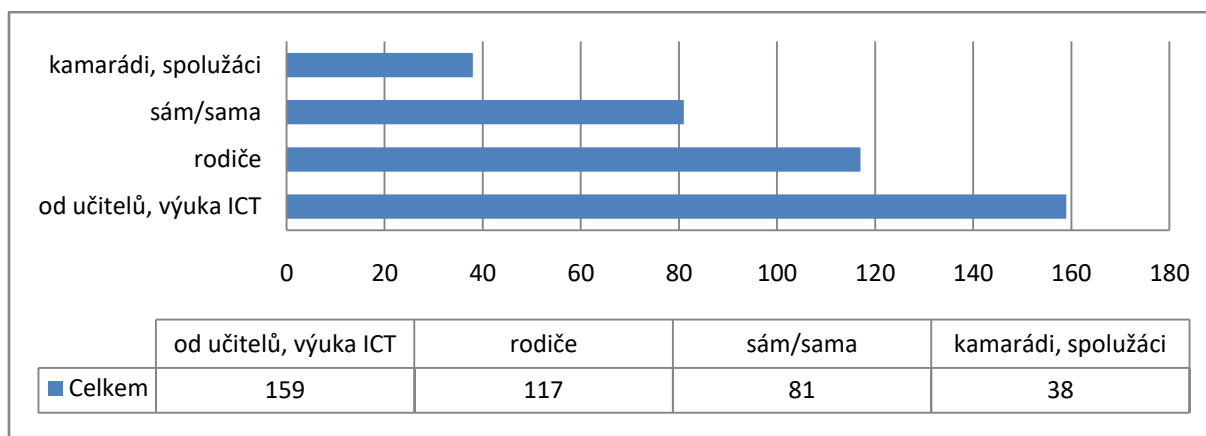

2) ČERPÁNÍ INFORMACÍ A TVŮJ POHLED NA RIZIKA

V druhém oddílu se otázky snažily odhalit, odkud/od koho získávají žáci povědomí o pravidlech bezpečného internetu, zda již absolvovali specializované školení na rizika internetu. Nejzajímavější částí je srovnání, zda si žáci uvědomují rizika spojená s pobytem ve virtuálním světě a zda se tyto rizika týkají i jich samotných.

5. Odkud se dozvíš nejvíce informací o bezpečném používání internetu a sociálních

Nejčastějším zdrojem informací o bezpečném používání internetu jsou celkem rovnoměrně zmiňováni v **56 % učitelé, výuka ICT** (159 dotázaných) a o něco méně **41 % rodiče** (117). Kluci (49) předčili děvčata (32) v hledání informací vlastní samostatnou aktivitou. Nejméně zmiňovaným zdrojem informací byli uvedeni kamarádi, spolužáci a vrstevníci (celkem 38).

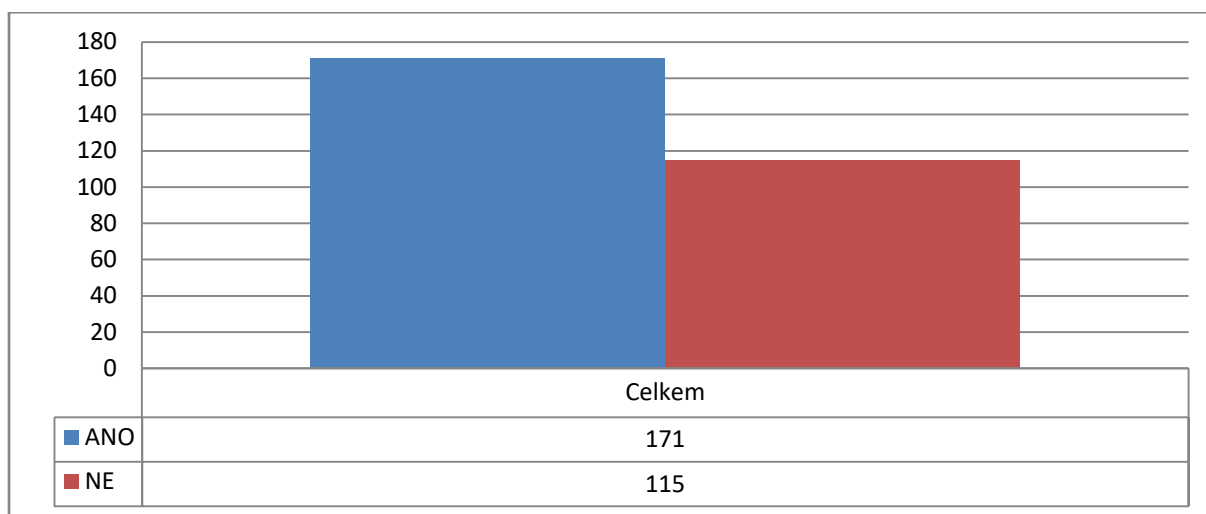

5. ročník

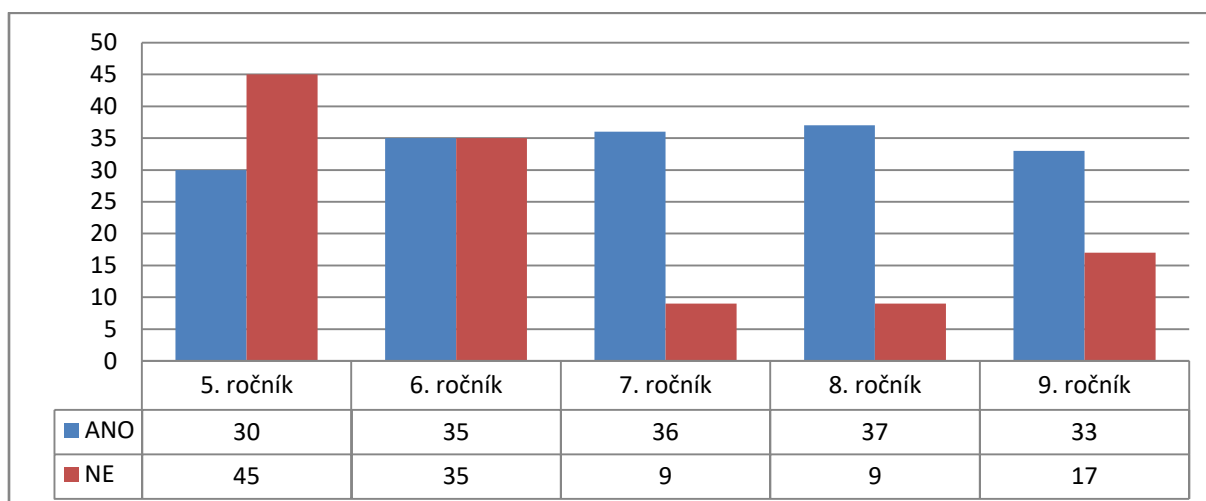
Zajímalo nás také, jak jsou na tom s informovaností o bezpečném internetu **nejmladší žáci v 5. ročníku**. Pouze 36 dotazovaných žáků z celkových 75 uvedlo jako svůj zdroj informací o bezpečném internetu rodiče, což znamená, že **více jak polovina pátáků (52 %) není ze strany rodičů usměrňována/vzdělávána při pohybu ve virtuálním světě**. Potěšujícím číslem je 50 pátáků, kteří jako svůj zdroj uvedli učitele a výuku ICT. Zajímavostí je 8 odpovědí (6 holek, 2 kluci), kdy jako zdroj byla uvedena pouze samostatná aktivita, nic jiného.

6. Účastnil/a ses v minulosti školení na rizika internetu? (kyberšikana, sociální sítě, závislost na mobilu atd.)

Účast na školení rizik internetu se dle výsledků účastnilo 60 % (171) žáků napříč ročníky. Z podrobnějšího přehledu je zřejmé, že školením prošlo více žáků z vyšších ročníků než z nižších.

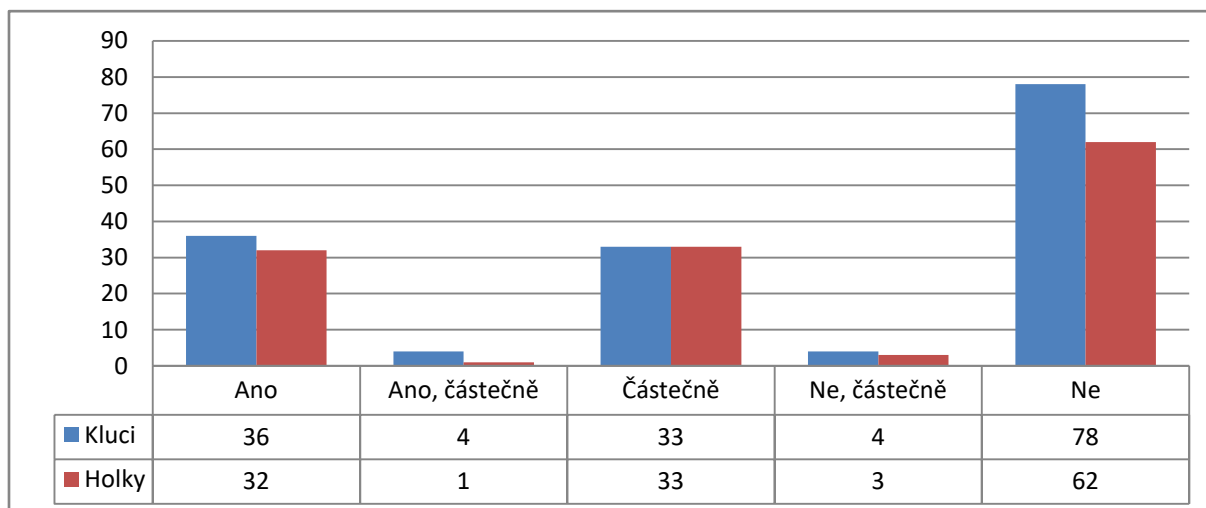

Přehled dle ročníků

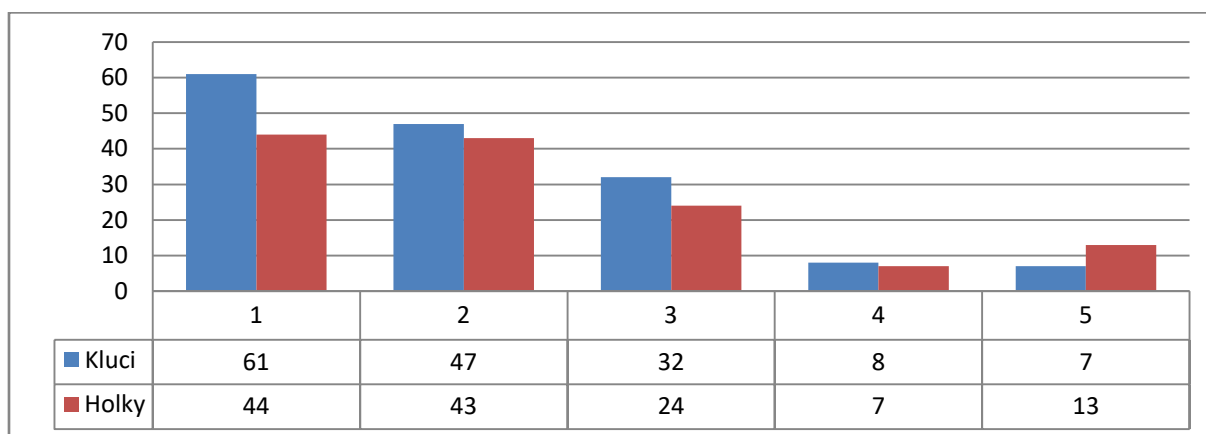
7. Internet je skvělá technologie, ale přináší i určitá rizika. Myslíš si, že se můžeš stát obětí i ty, naletět podvodníkům, manipulátorům atd.?

Otázka směřovala na zjištění, zda se žáci domnívají, zda i oni se mohou stát obětí podvodníků, manipulátorů atd. **73 (25 %) žáků se domnívá, že se mohou stát obětí**, o něco méně se domnívá, že jen částečně, přesto **největší část 147 (51 %) žáků si myslí, že oni sami nemůžou naletět podvodníkům**, manipulátorům atd. Tento fakt jen podtrhuje skutečnost, že žáci si často rizika uvědomují, ale nepřipouští si, že by se mohly týkat právě jich, i proto často hrozby podceňují a nedodržují základní bezpečnostní návyky.

8. Jak moc si myslíš, že jsi na internetu v ohrožení?

Z prvních dvou úrovní 1 a 2 ohrožení vyplývá, že méně v nebezpečí se cítí kluci (108), oproti dívkám (87). **Téměř 70 % dotazovaných se tedy domnívá, že jsou na internetu ve velmi malém ohrožení.** Toto domnění může pramenit z vědomí vlastní opatrnosti, nebo také podceňování hrozících rizik. Pouze 56 dotazovaných se domnívá (20 %), že jsou na internetu v ohrožení. Dvě poslední odpovědi jsou tristní, celkově pouze 35 žáků (12 %) cítí při pohybu na internetu velice silné ohrožení.

9. Jaká pravidla při pobytu ve virtuálním světě dodržuješ?

K nejčastěji zmiňovaným odpovědím patřilo: nekomunikuji s cizími uživateli, neposílám nevhodný materiál (intimní fotky), bezpečné heslo (neprozrazuji, mám jej silné, pravidelně jej měním), nezveřejňuji osobní údaje, chráním své soukromí, nekomunikuji vulgárně, neklikám na nevhodné/podezřelé odkazy, nevěřím všemu, co je na internetu.

3) KYBERŠIKANA

10. Co si představuješ pod pojmem kyberšikana?

Z odpovědí byla patrná většinová povědomí o pojmu, k nejčastěji zmiňovaným odpovědím patřilo: šikana přes internet/sociální sítě, nadávání, vyhrožování, sprosté řeči, urážky po netu, zveřejňování soukromých věcí, zesměšňování, vyhrožování prostřednictvím nahých fotek, psaní hnusných věcí atp. Pouze 28 žáků nebylo schopno/nechtělo na otázku správně odpovědět.

Zajímavosti z odpovědí (bez korekce)

Ja uz jsem ji zazila, takže vydírání pod cizím jménem a vycitání věci za které nemuzu, po případě vyhrožuje fotkama atd...

Ze chce naše fotky a pak říká že pokud mu třeba nepošleme peníze tak to pošle všem našim kamarádům.

Ze když jsi na internetu a napíše ti někdo cizí a říká, že mu je patnáct let, tak mu pošle odvážnou fotku a když mu nepošleš, tak to dá na internet nebo to pošle všem přátelům.

Ze zvládnu komu své soukromé informace komu a on toho pak začne zneužívat tím, že to komu pošle nebo udělá něco, co bude chtít a bude vyhrožovat.

Někdo, kdo tě bude obtěžovat a bude po tobě chtít nahé fotky nebo peníze a když to neuděláš, tak bude vyhrožovat. A že se ti budou na internetových sítích smát a urážet.

11. Znáš nějakou konkrétní formu kyberšikany? Někjaký příklad z tvého okolí?

Odpovědi byly často jednoslovné, z nichž bylo patrné, že se dotázaným nechce, nebo nemá na otázku odpověď. 170 (60 %) žáků uvedlo negativní odpověď (ne, nevím, neznám). Z dalších odpovědí bylo nejčastěji uváděno odpovědi z předešlé otázky: nadávky, nahé fotky, vydírání, ponižování atd. Z konkrétních zkušeností uvádíme následující vybrané.

Zajímavosti z odpovědí (bez korekce)

můj kamarád šel na záchod a šestáci ho fotili a celého obvázávali toaletním papírem a stalo se to několikrát

Mě se stalo, že mi jeden kluk psal, že mám hnusné fotky a nadával mi

Urážky na sociálních sítích, téměř každý se uráží na sociálních sítích, ale nikdy to nezajde do fáze, kdy to je šikana.

2 kamarádky se rozhadaly a jedna z nich napsala přes mobil klukovi, že druhé, napsala tam, že toho kluka nemiluje a že ať se s ní už nebaví

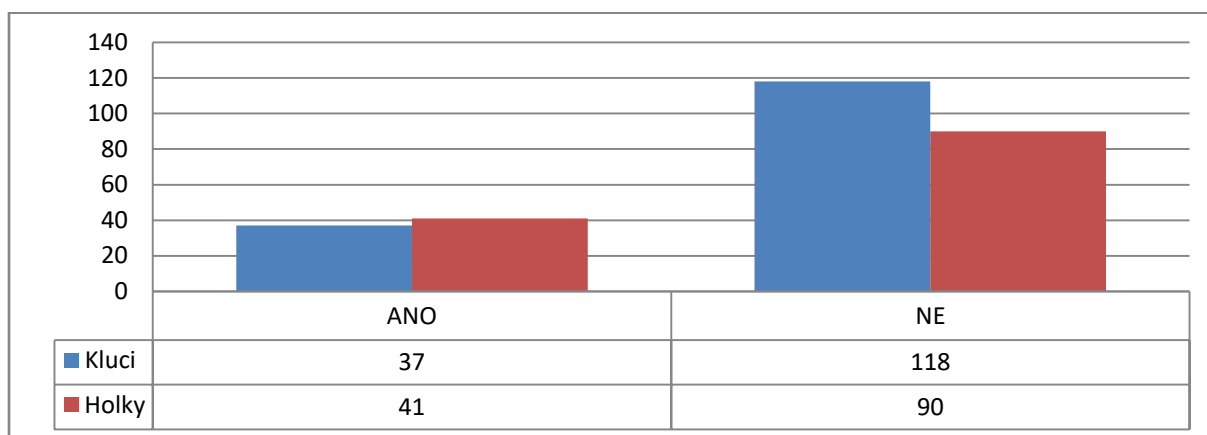
Znám. Bráchova kamarádka se chtěla zabít kvůli internetu.

moji sestřenicí viděl přes internet její spolužák

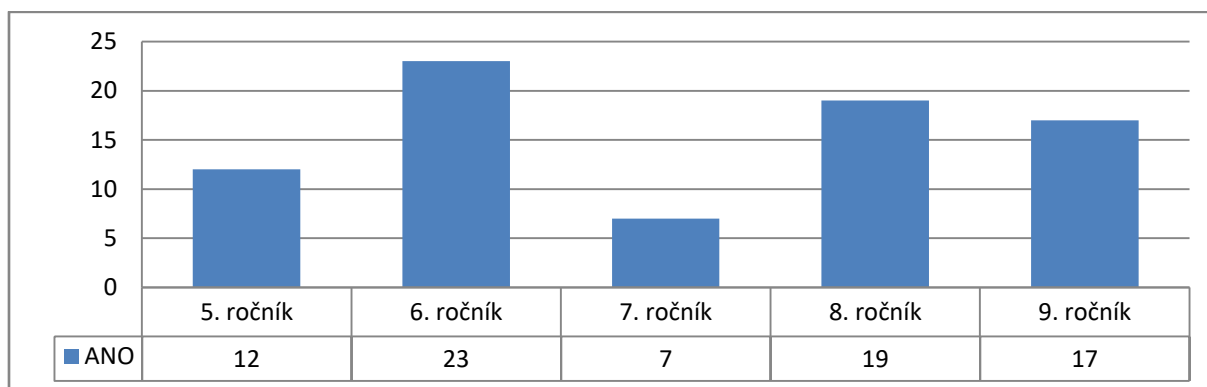
najdou tvoje heslo od imelu a napíší třeba paní ředitelce

12. Setkal/a ses na škole s projevy kyberšikany? Ať už z pozice oběti, agresora, svědka.

Celkově se s kyberšikanou setkalo (z pozice oběti, svědka, agresora) 78 dotazovaných, což představuje z celkového vzorku 27 %. Z detailnějšího rozboru odpovědi Ano dle ročníků lze vyčíst, že je zkušenost s kyberšikanou napříč ročníky podobná vyjma 5. a 7. podobná. Nejvyšší zkušenost mají žáci v 6. Ročníku, a to rovnoměrně kluci (12) i holky (11).

Odpovědi Ano dle ročníku

13. Jak bys reagoval, kdyby tě někdo začal kyberšikanovat (např. opakovaně zasílané urážlivé SMS, vytvoření skupiny na FB, zesměšňování spolužáky)?

Dotazovaní nejčastěji zmiňovali, že by se obrátili na rodiče (88), nicméně z celého vzorku by tuto variantu volilo jen necelých 30 %. Dále byli zmiňováno: svěřit se kamarádovi, učiteli, dospělému (bez určení komu přesně), útočníka by ignorovali, blokovali, nereagovali, kontaktovali policii.

14. Co bys dělal/a, kdyby tě někdo anonymní na internetu vydíral něčím, co nechceš, aby ostatní viděli, věděli?

Rodičům by se s touto situací svěřilo jen 23 % (68) dotazovaných, další by se svěřili blízkému člověku, kamarádce, učiteli. Přibylo nicméně odpovědi s ignorováním, zablokováním. Zajímavou kombinaci uvedla dívka z 6. ročníku, u 13. otázky na reakci v případě kyberšikany odpověděla: *"Nikomu bych to nerekla protože bych jse jich bala."* Nicméně u následující 14. Otázky na vydírání zněla odpověď jinak: *"Řekla bych to svy kamaradce protoze se mame radi a nikomu nic nerikame kdyz si to rekнем."*

Zajímavosti z odpovědí (bez korekce)

zalezi... pokud by to byla nejaka trapna fotka, tak bych to asi nechala tak, ale kdybi to byla nejaka naha fotka taaaaaak bych to asi rekla rodicum a sla s tim na policii/socialku. ale lepsi je nikdy tyhle fotky nefotit, ja sama zadenou nemam a je mi takhle i lip.

nahlasil rodičum kdýžtak na policii na oddelení kyberšikani

no nedokážu říci, ještě se mi to nestalo ale asi bych to někomu řekla a neskrývala bych to dál...a nebo kdyby se to dejme tomu někde dostalo dělala bych že to nejsem já :)

nic takového není ale asi bych to řešil jako první s právním orgánem a určitě bych se o tom zmínil rodičum

15. Znáš organizaci, které by ses mohl/a anonymně svěřit se svými problémy? Napiš její název.

Pouze 19 % (54) žáků uvedlo Linku důvěry/bezpečí (a jejich zkomoleniny), Nebuď oběť a Nenech to být, policii (21). **Většina 74 % (211) neuvedla žádnou organizaci**, případně odpovědi: nevím, ne, neznám. V ojedinělých případech se objevila odpověď: rodič, mamka, policie, pedagog, výchovný poradce, školní schránka důvěry.

Zajímavosti z odpovědí (bez korekce)

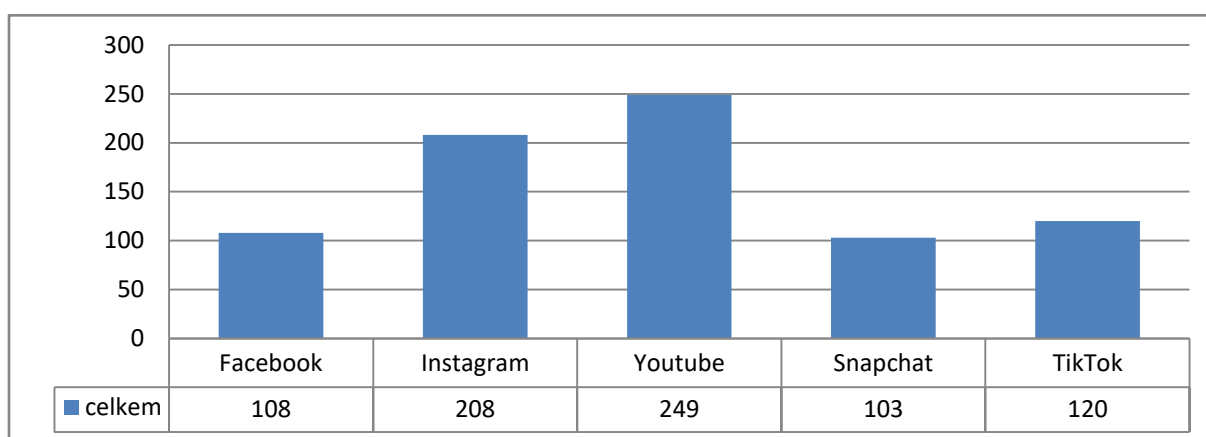
asi bych to řekla vychovnému poradci, kterému věřím..

nevím ,ale kdyby se mi to stalo tak se to snažím řešit

ne neznam ale sěřila bych se nejlepšíkamarádce

4) SOCIÁLNÍ SÍTĚ

16. Jakou sociální síť používáš?

Jako nejčastěji využívanou sociální sítí byl v průzkumu Youtube, k jehož využívání se přiznalo 87 %. Mohlo by se zdát, že tento celosvětový videokanál nelze považovat za sociální síť, nicméně jej zde uvádíme. "Zařazení YouTube mezi sociální sítě není také docela jednoznačné. Stránka ale obsahuje řadu sociálních prvků, slouží pro publikaci obsahu (přestože pouze videoobsahu) a pyšní se ohromnou návštěvností, proto by v našem seznamu neměla chybět. Na YouTube uživatelé mají svůj profil (tzv. kanál), kde se mohou stručně představit a sdílet zde svoje videa. Každé video může na unikátní webové adrese vidět kdokoliv, kromě toho ale mohou jiní uživatelé libovolný kanál sledovat a nově zveřejněná videa cíleně odebírat. Na profilu alias kanálu lze také publikovat textové statusy. Možnosti sociálních sítí též připomínají stránky videí, kde lze komentovat a odpovídat na komentáře ostatních uživatelů. Vkládat lze i videokomentáře, kdy na video uživatel odpovídá vlastním videem, reakcí specifickou ve světě sociálních sítí právě pro YouTube."¹ V těsném závěsu za Youtube se nachází Instagram (72 %) a Facebook (38 %), který překvapivě předskočil TikTok (42 %).

¹ Zdroj <https://cdr.cz/clanek/nejvetsi-socialni-site-dneska>

17. Jaká pravidla při používání sociálních sítí používáš?

Otevřená otázka představovala velice široké množství odpovědí, nicméně nejčastěji byla zmiňována komunikace s cizími uživateli, nepoužívání vulgarismů, nezveřejňování osobních údajů, neposílání intimních materiálů, neklikat na neznámé odkazy/programy, držet heslo v tajnosti. Z větší části žáci uvedli vždy alespoň jedno pravidlo.

Zajímavosti z odpovědí (bez korekce)

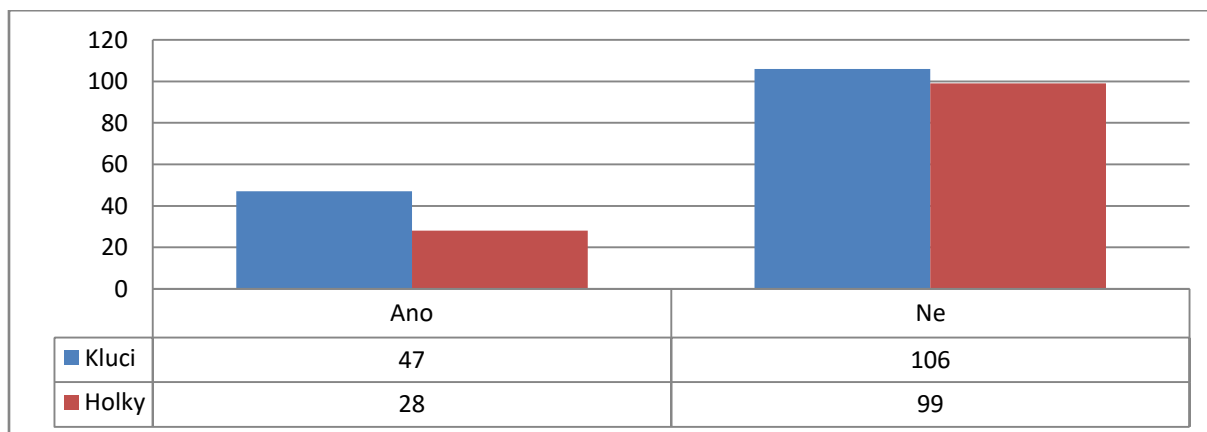
nekoukam se na uchylacke videa a strasidelne

nenadavam ostatnim a nesikanuju je a neodpovidam na urazlive zpravy

mám soukromý profil a sledování přijímám jen lidem, které znám a kterým věřím

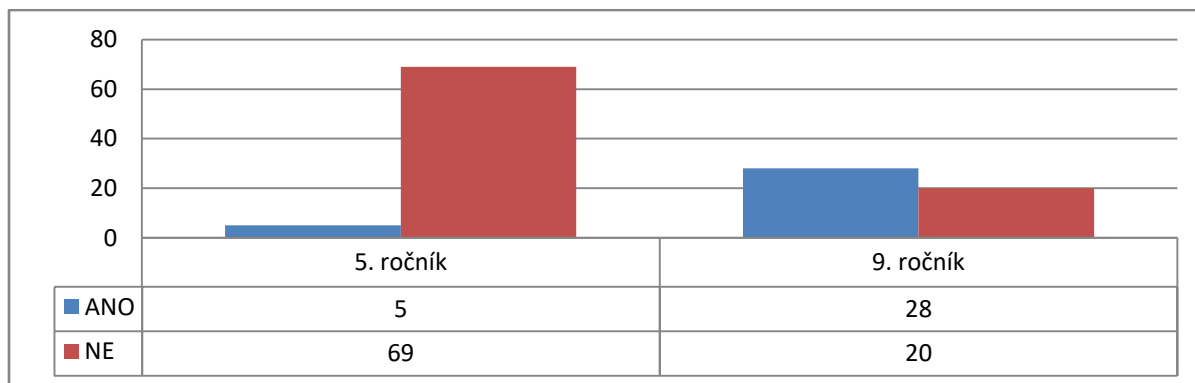
autorsá práva, bezpečnost, nebourám systémy

18. Komunikuješ na sociálních sítích s cizími uživateli, které neznáš z reálného života?

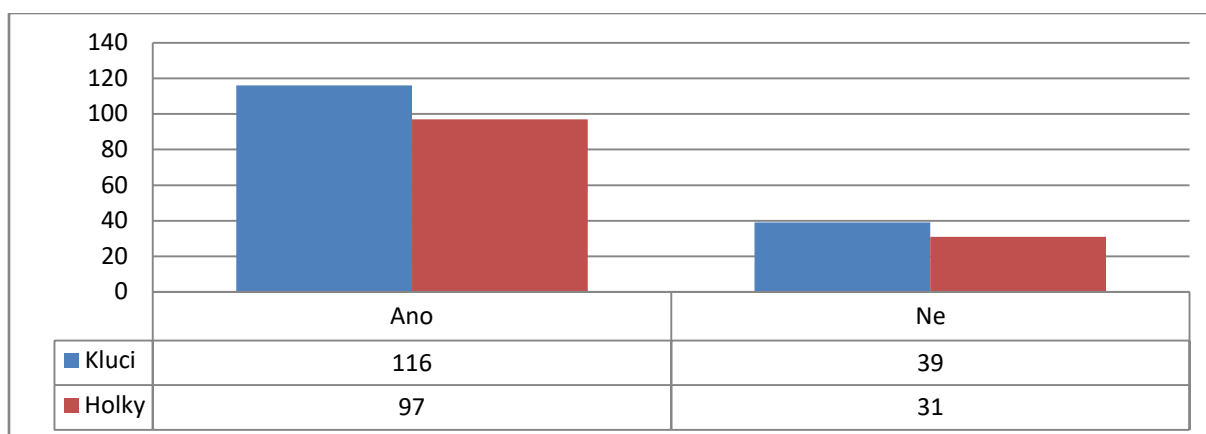
V rámci otázky odpovědělo 26 %, že komunikuje s cizími uživateli, přičemž je tvořilo více kluků (47) než děvčat (28). Nejvíce kladných odpovědí poskytli žáci z 9. tříd (28), následují sedmáci (15), šestáci (14) a osmáci (12), nejméně zaznamenali pátáci (5). Následující tabulka ukazuje rozdíly v komunikaci mezi 5. a 9. ročníkem.

Komunikace s cizími uživateli v 5. a 9. ročníku

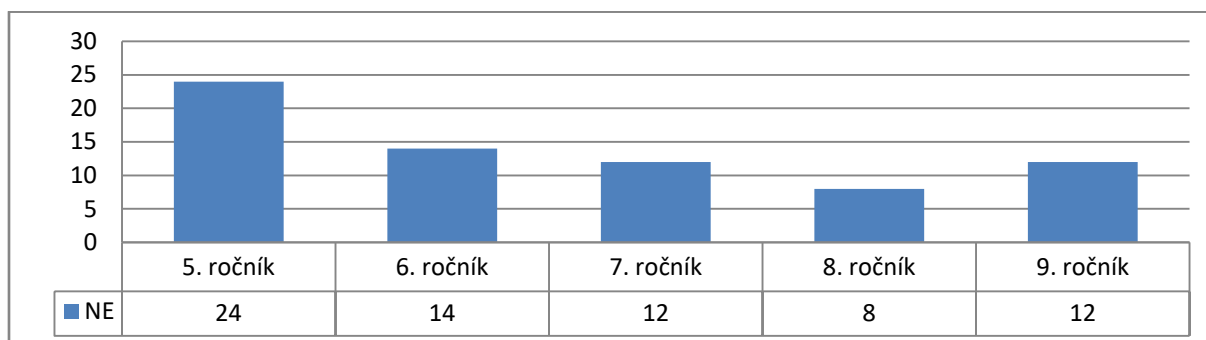
Podle tabulky vidíme zásadní rozdíl v ochotě mluvit s cizím uživateli vzhledem k věku žáků, starší žáci z 9. ročníku jsou v komunikaci s cizími uživateli daleko otevřenější a odvážnější. Procenty vyjádřeno, **pouze necelých 7 % pátáků mluví s cizí i uživateli, ale u 9. ročníku to je již 58 %.**

19. Ověřuješ si identitu lidí, které si přidáváš mezi své "přátele" na sociálních sítích.

Další problematický fakt odhaluje následující zjištění, **25 % žáků si neověřuje nově přidávané uživatele na sociálních sítích**, přičemž je rozložení mezi oběma pohlavími srovnatelná. Paradoxní výsledek přináší detailnější pohled na rozložení odpovědi mezi ročníky, kdy jsou největšími hříšnými bez ověřování identity přátel pátáci (24) a šestáci (14). U následujících ročníků jsou čísla nižší viz tabulka. Vyšší číslo u pátáků si lze vysvětlit také tak, že se jedná o nepochopení otázky, protože když se s nikým cizím nebaví, tak si neověřují identitu. Problémem ovšem zůstává, že i u uživatelů, které z reálného života znám, si identitu alespoň pomocí webové kamery ověřovat.

Odpověď NE dle ročníku

20. Jakým způsobem si identitu ověřuješ?

Přestože 75 % žáků odpovědělo, že si nově uživatele ověřuje, zajímalo nás také to, jakým způsobem a jak efektivně to dělají. Jak správný způsob ověření považujeme videohovor přes webovou kameru, fotografie na přání, osobní otázka (skutečnost víme jen my dva), ověření od ostatních přátel na sociální síti, případně ověření v reálném světě (spolužák, kamarád z kroužku atd., ne cizí uživatel), pomocí telefonu (číslo máme od uživatele z reálného světa - ověřený uživatel). Problematické je ověření fotografií pomocí vyhledávače Google, poněvadž falešný profil nemusí nutně využít ukradené fotografie.

Jako správné odpovědi byly uznány:

- 1) pomocí webkamery, videochat,
- 2) osobně v reálném světě (spolužák, kamarád),
- 3) ověření přes společné kontakty,
- 4) osobní otázka na věc, kterou víme jenom my dva,
- 5) fotografie na přání.

Konkrétní příklady správných odpovědí (bez korekce):

zeptám se ho např. ve škole

zadam video hovor

vetsinou napisu tem lidem prez jejich tel cislo nebo zavolam, nebo si je pridavam pred nimi samotnymi.

mozkem a pohledem nebomu napisu otazku kde je odpoved kterou zna jen on jméno, věk, popřípadě se zeptám na věc kterou ví jenom on overim jejich profil a kdyz nemaji zadneho meho kamarada v pratelich tak je mazu a kdyby meli tak napisu tomu kamaradovi kdo to je většinou s ním půjdu do hovoru(s ztišeným mikrofonom) a podle hlasu většinou zjistím jestli je mu tolik, co říkal

Napišu danému kamarádovi ke kterému si myslim že účet patří a zeptam se ho jestli to je jeho účet.

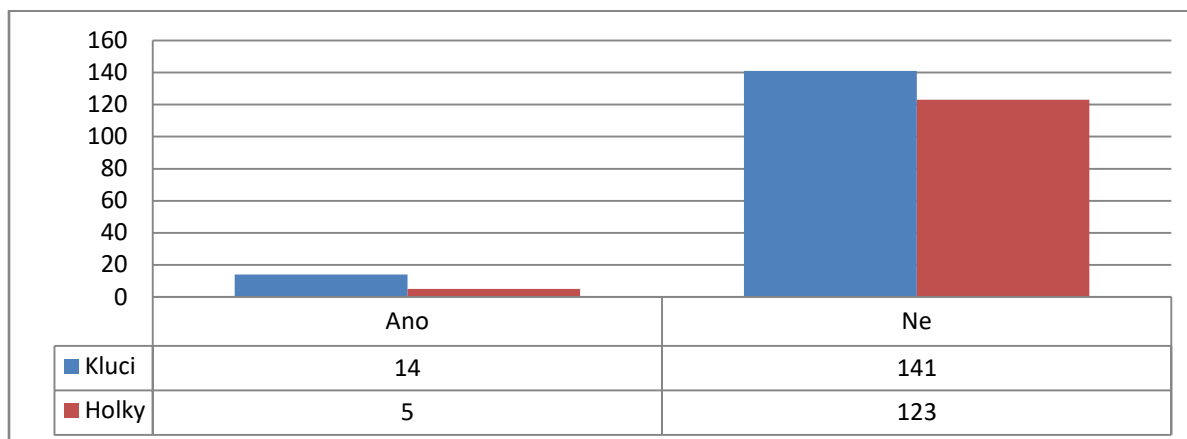
Za špatné, či nedostatečné odpovědi považujeme:

- 1) psaním, chatem,
- 2) prohlídkou profilu (kdy byl založen, statusy atd.),
- 3) kontrola fotografií na profilu,
- 4) kontrola pomocí vyhledávání na internetu (lze odhalit falešný profil, ale ne ve 100 % případech)

Z celého vzorku 286 dotazovaných odpovědělo uspokojivě pouze 34 žáků (12 %), tzn. že **88 % neodpovědělo vůbec, špatně nebo nevědělo, jak se prokazatelně identita ověřuje.** Jako nejčastěji správná odpověď bylo přes společné přátele na sociální síti, nebo při setkání v reálu, následuje přes webovou kameru (uvedeno pouze čtyřikrát), fotku na přání. K častým ale ne správným odpovědím patřilo: podle profilu, fotek na profilu, podle chatu. Nezřídka se vyskytovalo i ověření pomocí vyhledávání fotografie přes Google, kde můžeme sice ověřit, zda nejsou fotografie použity někde jinde, ale toto ověření není 100 %. Mezi velmi časté odpovědi také patřilo, že se s cizími lidmi nebaví (identitu je třeba ověřovat i u profilů známých lidí a kamarádů vzhledem k jejich duplikování, či maskování skutečné identity.

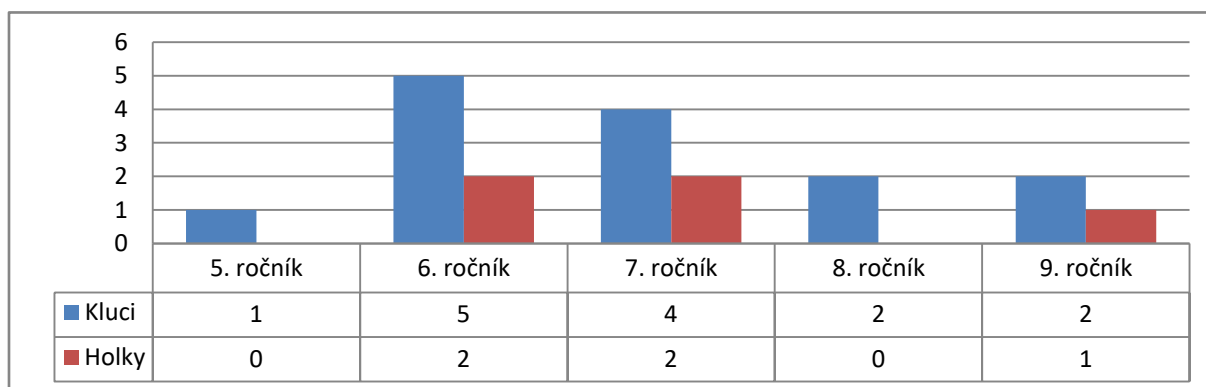
21. Šel jsi na schůzku s někým, s kým ses seznámil ve virtuálním světě a přitom sis neověřil jejich identitu?

Jednou z nejrizikovějších aktivit na internetu je domluva **osobní schůzky s neznámým uživatelem, k nimž se překvapivě přiznalo 14 kluků a 5 dívek.** Potěšující je fakt, že 93 % dotázaných uvedlo, že na takovou schůzku nešlo.

Při podrobnějším pohledu na odpovědi ano zjistíme, že **častěji se schůzek s neověřeným uživatelem z virtuálního světa dopouští kluci, a to nejvíce z 6. a 7. ročníku.**

Detail odpovědi 21) ANO

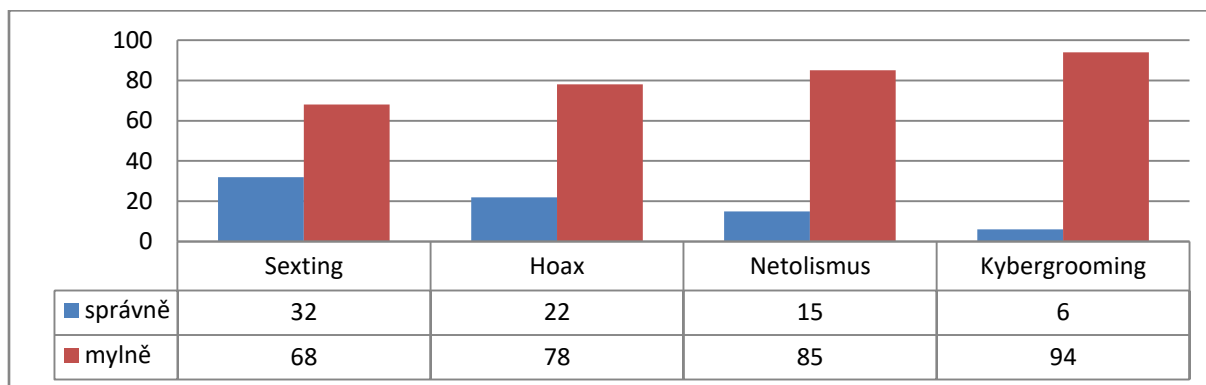

5) DALŠÍ RIZIKA INTERNETU

22. Vysvětlení pojmů netolismus, kybergrooming, sexting, hoax

Schopnost vysvětlit jednotlivé výrazy rizika internetu nebylo dle předpokladu příliš úspěšné. Nejvíce správných odpovědí 32 % jsme se dočkali u výrazu sexting (v 90 správných odpovědích se nejčastěji zmiňovalo sexuální zprávy, sex přes internet, chat, telefon, nahé fotky, vydírání pomocí nahých fotek atd.). Druhý nejúspěšnější byl s 22 % úspěšnosti hoax (64 dotázaných odpovědělo nejčastěji falešná zpráva, mystifikace, výmysl, nepravdivá informace atp.). U pojmu netolismus bylo úspěšných 15 % (42 správných, stačilo nám uvést pojem závislost).

U pojmu kybergrooming byla úspěšnost nejmenší, pouze 6 % dokázalo pojem alespoň přiblížit (v 18 správných odpovědích byl nejčastěji definován jako manipulace dítěte dospělým, přemlouvání na osobní schůzku, lákání fotek atp.).

6) SHRNUŤÍ A ZÁVĚR

Dotazníkové šetření přineslo několik zajímavých zjištění, zde uvádíme v stručném přehledu ty nejzajímavější:

- **Celkově se dotazníku účastnilo 286 účastníků (155 chlapců ku 131 děvčatům).**
- **28 % dotázaných tráví ve virtuálním světě 2 - 3 hodiny denně, 1 - 2 hodiny přiznalo 21 %.**
- **Chlapci tráví na mobilu a PC průměrně daleko více času než dívky.**
- **Více jak 5 hodin tráví ve virtuálním světě nejvíce kluci z 8. ročníku (11).**
- **Nejvíce času ve virtuálním světě zabírá žákům sledování videí, poslouchání hudby, sociální sítě a hraní her.**
- **Největší rozdíl zaznamenalo tedy hraní her, kterému se věnovalo 67 % kluků, ku 20 % dívek.**
- **Nejčastějším zdrojem informací o bezpečném používání internetu jsou celkem rovnoměrně zmiňováni v 56 % učitelé, výuka ICT a o něco méně 41 % rodiče.**

- **Více jak polovina pátáků není ze strany rodičů vzdělávána při pohybu ve virtuálním světě.**
- **Školení rizik internetu se účastnilo 60 % žáků.**
- **25 % žáků se domnívá, že se mohou stát obětí nástrah internetu.**
- **51 % žáků si myslí, že oni sami naletět podvodníkům, manipulátorům nemůžou.**
- **70 % dotazovaných se domnívá, že jsou na internetu ve velmi malém ohrožení.**
- **K nejčastěji zmiňovaným pravidlům dodržovaných samotnými žáky bylo nejčastěji zmínováno: nekomunikuji s cizími uživateli, neposílám nevhodný materiál (intimní fotky), bezpečné heslo (neprozrazuji, mám jej silné, pravidelně jej měním), nezveřejňuji osobní údaje, chráním své soukromí, nekomunikuji vulgárně, neklikám na nevhodné/podezřelé odkazy, nevěřím všemu, co je na internetu.**
- **27 % se setkala s kyberšikanou (z pozice oběti, svědka, agresora).**
- **V případě kyberšikany by se obrátilo o pomoc na rodiče 30 % dotázaných.**
- **V případě vydírání by se obrátilo o pomoc na rodiče 23 % dotázaných. Další by se svěřili blízkému člověku, kamarádce, učiteli.**
- **19 % zná organizaci, které by se v případě problémů anonymně svěřilo (nejčastěji Linka důvěry/bezpečí, Nebuď oběť a Nenech to být, policie).**
- **74 % žáků nevedla žádnou organizaci, které by se v případě potřeby mohla anonymně svěřit.**
- **Nejčastěji využívanou sociální sítí je Youtube (87 %), Instagram (72 %), TikTok (42 %), Facebook (38 %).**
- **26 % žáků přiznalo komunikaci s cizím uživateli, přičemž tuto skupinu tvořilo více kluků (47) než děvčat (28).**
- **25 % žáků si neověřuje nově přidávané uživatele na sociálních sítích.**

- **75 % žáků odpovědělo, že si nové uživatele ověřuje, nicméně uspokojivě dokázalo na způsob/metodu ověřování identity odpovědět pouze 12 % žáků, tzn. že 88 % neodpovědělo vůbec, špatně nebo nevědělo, jak se prokazatelně identita ověřuje.**
- **93 % dotázaných uvedlo, že na nikdy nešli na schůzku s virtuálním uživatelem, u kterého si neověřili identitu.**
- **Osobní schůzku s neznámým uživatelem se přiznalo 14 kluků (nejvíce 6. a 7. ročník) a 5 dívek.**
- **Schopnost vysvětlit jednotlivé výrazy rizika internetu nebylo dle předpokladu příliš úspěšné. Uspokojivě byly pojmy přiblíženy takto: sexting (32 %), hoax (22 %), netolismus (15 %), kybergrooming (6 %).**

**Za tým Rizika internetu a komunikačních technologií, z.s. zpracoval
Mgr. Lukáš Látal**